

«Ένα μικρό βήμα για τον άνθρωπο, ένα μεγάλο βήμα για την ανθρωπότητα». Ήταν 4.56' ξημερώματα 21 Ιουλίου 1969, ώρα Ελλάδας, λίγο πριν από τις δέκα τη νύχτα, 20 Ιουλίου ώρα Ανατολικής Αμερικής, όταν ο αστροναύτης Νιλ Άρμστρονγκ πρόφερε αυτά τα λόγια. Μόλις είχε κάνει ένα βήμα πάνω στο έδαφος της Σελήνης. Με κομμένη την ανάσα, η ανθρωπότητα παρακολουθούσε καρφωμένη μπροστά στις τηλεοράσεις. Λίγο αργότερα, τα βήματα έγιναν παιχνίδι, πηδήματα και σκέρτσο, καθώς η βαρύτητα εκεί ισοδυναμεί με το ένα έκτο της γήινης.

Στις 18 Μαρτίου του 1965, ο Σοβιετικός κοσμοναύτης Αλεξέι Λεόνοφ βγήκε έναν μικρό περίπατο στο διάστημα. Ένας «ομφάλιος λώρος» τον ένωνε με το διαστημόπλοιο. Αποδείχτηκε πως ο περίπατος στο διάστημα είναι εφικτός. Τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου, ο πλοίαρχος του αμερικανικού ναυτικού, Ουόλτερ Σίρα, οδήγησε το διαστημόπλοιο «Τζέμινι 6» σε απόσταση τριάντα εκατοστών του μέτρου από το «Τζέμινι 7». Αποδείχτηκε πως και η συνάντηση στο διάστημα είναι εφικτή. Τα επιτεύγματα αυτά ήταν ο πρόλογος για μια νέα, πιο παράτολμη ενέργεια: Την κατάκτηση της Σελήνης.

Για να πάει ένα διαστημόπλοιο, από τη Γη στη Σελήνη (απόσταση 386.000 χμ.), να προσσεληνωθεί και να διαθέτει ακόμα αρκετά καύσιμα που να του επιτρέπουν να φύγει από εκεί και να επιστρέψει στη Γη, πρέπει να ζυγίζει 5 με 7.000 τόνους. Τα πράγματα είναι διαφορετικά, αν εκτοξευτεί μόνο μια φορά, φτάσει στη Σελήνη κι αποστείλει άλλο όχημα, το οποίο και θα πάει και θα επιστρέψει. Αν μάλιστα το διαστημόπλοιο μπορέσει να ανεφοδιαστεί με καύσιμα στο δρόμο, η κατάσταση απλουστεύεται ακόμη περισσότερο. Αυτό και έγινε.

Το διαστημόπλοιο «Απόλλων 8» εκτοξεύτηκε στις 21 Δεκεμβρίου του 1968 κι επέστρεψε στις 27 του ίδιου μήνα. Το ταξίδι του ήταν η πρώτη επανδρωμένη πτήση γύρω από τη Σελήνη. Με το «Απόλλων 9» δοκιμάστηκε επανδρωμένη πτήση της σεληνακάτου σε τροχιά γύρω από τη Γη. Με το «Απόλλων 10», η σεληνακάτος δοκιμάστηκε σε τροχιά γύρω από τη Σελήνη: Κατέβηκε ως τα 14,5 χμ. πάνω από το έδαφος της και ξαναγύρισε στο διαστημόπλοιο. Η ώρα του «Απόλλων 11» είχε φτάσει.

Προηγήθηκε στις 16 Ιανουαρίου 1969 η ένωση στο διάστημα των σοβιετικών διαστημόπλοιων «Σόγιουζ 4» και «Σόγιουζ 5» που μετατράπηκαν έτσι στο πρώτο επανδρωμένο διαστημικό εργαστήριο που μπήκε σε τροχιά της Γης.

Το «Απόλλων 11» εκτοξεύτηκε στις 16 Ιουλίου του 1969. Κυβερνήτης ο Μάικ Κόλλινς. Συνεπιβάτες του, ο Νιλ Άρμστρονγκ και ο Έντουιν Όλντριν. Στις 20 Ιουλίου, το διαστημόπλοιο έφτασε στο νοητό σημείο, όπου είχε δοθεί το ραντεβού με την Ιστορία. Με κάποια ζήλεια, ο Κόλλινς έβλεπε τους δυο άλλους να μπαίνουν στον «Αετό», τη σεληνάκατο που θα τους μετέφερε στο φεγγάρι.

Ο «Αετός» αποκολλήθηκε από το διαστημόπλοιο. Ένα τυφλό ηλεκτρονικό σύστημα τον οδηγούσε στον προορισμό του. Οι δυο αστροναύτες τρόμαξαν: Ο «Αετός» πήγαινε ίσια στα βάθη ενός κρατήρα γεμάτου βράχια. Θα διαλυόταν. Μόλις που πρόλαβαν ν' αρπάξουν το χειριστήριο και να τον οδηγήσουν σε σίγουρο μέρος. Η σεληνάκατος προσεδαφίστηκε απαλά. Οι κοσμοναύτες κοιτούσαν από τα φινιστρίνια το άγνωστο τοπίο. Έμειναν μέσα στον προσεδαφισμένο «Αετό» γεμάτες έξι ώρες.

Επιτέλους, η πόρτα άνοιξε. Μια ανεμόσκαλα με εννιά σκαλοπάτια οδηγούσε στο έδαφος του φεγγαριού. Ο Νιλ Άρμστρονγκ τα κατέβηκε διστακτικά. Ήταν 21 του Ιουλίου 1969, 4.56' ώρα Ελλάδας, όταν πάτησε στο φεγγάρι. Έκανε ένα βήμα. Ένα μικρό βήμα για τον άνθρωπο, ένα μεγάλο βήμα για την ανθρωπότητα. Ο Έντουιν Όλντριν τον ακολούθησε, 19 λεπτά αργότερα. Δούλεψαν δυο ώρες, μαζεύοντας πετρώματα και τοποθετώντας επιστημονικά όργανα. Εικοσιμία ώρες μετά την προσσελήνωσή του, ο «Αετός» άφηνε το φεγγάρι και συναντούσε το διαστημόπλοιο. Η επιστροφή του «Απόλλων 11» στη Γη ήταν αποθέωση. Πάνω στο φεγγάρι, μια αμερικανική σημαία θύμιζε την αποστολή. Και μια επιγραφή:

«Ήρθαμε ειρηνικά για όλη την ανθρωπότητα».

Τέσσερις μήνες αργότερα, στις 19 Νοεμβρίου, στη Σελήνη προσεδαφίστηκε και η αμερικανική σεληνάκατος του διαστημόπλοιου «Απόλλων 12» που μετέφερε τους αστροναύτες Τσαρλς Κόνραντ και Άλαν Μπιν. Τα ταξίδια στο φεγγάρι μετατρέπονταν σε ρουτίνα.

Όμως, για «όλη την ανθρωπότητα» συνεχιζόταν και η μάχη για την κατάκτηση των πλανητών Άρη και Αφροδίτης. Στις 12 του Ιουνίου του 1967, δυο χρόνια πριν από την προσσελήνωση των αστροναυτών, ο σοβιετικός Βένερα 4 μπήκε στην ατμόσφαιρα της Αφροδίτης αλλά καταστράφηκε, καθώς συνάντησε πίεση εκατό φορές μεγαλύτερη από τη γήινη. Στις 14 Ιουνίου, ο αμερικανικός Μάρινερ 5 πέρασε 4.000 χμ. πλάι της. Οι Σοβιετικοί προσπάθησαν πάλι. Με διαφορά πέντε μέρες ο ένας απ' τον άλλον, εκτοξεύτηκαν οι Βένερα 5 και 6, στις 5 και στις 10 Ιανουαρίου του 1969. Έφτασαν στην Αφροδίτη στις 16 και 17

Μαΐου κι άρχισαν να πέφτουν προς το έδαφος της με αλεξίπτωτα. Αυτή τη φορά, δεν καταστράφηκαν: Έλιωσαν. Η θερμοκρασία στην επιφάνειά της είναι 480 βαθμοί Κελσίου. Ουσιαστικά, ίσως να πρόκειται για μια θάλασσα από σχεδόν λιωμένους βράχους.

Με όλα τούτα, ο χρόνος πέρασε. Οι Αμερικανοί σκόπευσαν πάλι τον Άρη. Οι Μάρινερ 6 και 7 πέρασαν 3.500 χμ. πλάι του, στις 21 Ιουλίου και στις 5 του Αυγούστου του 1969 αντίστοιχα. Οι πληροφορίες που έστειλαν συνοψίζονται στο ότι πρόκειται για έναν πλανήτη γεμάτο κρατήρες, κρύο, ξερό, σχεδόν δίχως αέρα.

Οι Σοβιετικοί επανήλθαν στην Αφροδίτη. Το Βένερα 7 είναι διαστημικό εργαστήριο. Στις 17 Αυγούστου του 1970, μπήκε σε τροχιά γύρω από τον πλανήτη κι άρχισε να μεταδίδει πληροφορίες. Όμως, ένα χρόνο πριν, τη μέρα που ο Μάρινερ 6 περνούσε πλάι στον Άρη, ο Νιλ Άρμστρονγκ πατούσε στο φεγγάρι. Θα χρειάζονταν εμπειρίες δεκαετιών, ως την ώρα που ο «Παθφάιντερ» θα έκοβε βόλτες πάνω στην επιφάνεια του Άρη.

1969: ΤΟ ΦΙΛΜ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

Ιανουάριος:

Μια θανάσιμη μαύρη κηλίδα απλώθηκε στις 29 του μήνα στ' ανοιχτά της Καλιφόρνια, σκοτώνοντας κάθε ζωντανό πλάσμα που υπήρχε στη θάλασσα. Εκατό χιλιάδες λίτρα πετρελαίου την τροφοδοτούσαν κάθε μέρα ώσπου ν' αδειάσουν εντελώς οι δεξαμενές του πετρελαιοφόρου, που είχε ναυαγήσει στον ωκεανό. Ήταν ένα συνηθισμένο τάνκερ εφοδιασμού υποβρυχίων. Αφού κατάφερε να ρυπάνει τη στεριά και την ατμόσφαιρα, ο άνθρωπος άρχισε να μολύνει και τις θάλασσες.

Φεβρουάριος:

Το Παλαιστινιακό Εθνικό Κογκρέσο που συνεδρίασε στην Ιορδανία αποφάσισε τη δημιουργία της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO) με σκοπό τον συντονισμό των ενεργειών για τη δημιουργία παλαιστινιακού κράτους. Παρά την έντονη αντίδραση του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, ηγέτης της PLO εκλέχτηκε με συντριπτική πλειοψηφία ο Γιασέρ Αραφάτ, αρχηγός της οργάνωσης Αλ Φατάχ που ίδρυσε το 1961.

Μάρτιος:

Μια γηραιά κυρία ανέλαβε τα ηνία του Ισραήλ και κάλεσε τους Άραβες να τα βρουν με συνομιλίες. Είναι η Γκόλντα Μέιρ, 71 χρόνων, που ορκίστηκε πρωθυπουργός στις 17 του μήνα. Από το Κάιρο, ο Νάσερ προέβλεψε νέο αραβοϊσραηλινό πόλεμο, αν οι Ισραηλινοί δεν αποχωρήσουν από τα κατεχόμενα αραβικά εδάφη. Στην Αμερική, συγκίνηση προκάλεσε ο θάνατος, στις 28 του μήνα, του Ντουάιτ Αϊζενχάουερ, αρχιστράτηγου των συμμαχικών δυνάμεων στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και μετέπειτα ρεπουμπλικάνου πρόεδρου (1953 - 1961). Είχε γεννηθεί το 1890.

Απρίλιος:

Μετά από μια ταραχώδη δεκαετία στην προεδρία της Γαλλίας, έληξε άδοξα η παρουσία του Σαρλ Ντε Γκολ στα γαλλικά πολιτικά πράγματα. Ο στρατηγός πραγματοποίησε την απειλή του να παραιτηθεί, επειδή οι Γάλλοι του είπαν «όχι» σε ποσοστό 52,4% στο δημοψήφισμα για το όχι και τόσο ουσιώδες θέμα των τοπικών περιφερειών. Η αλήθεια είναι ότι δεν υπήρξαν ιδιαίτερες προσπάθειες να τον μεταπείσουν, καθώς φαίνεται ότι ο ιδρυτής της 5ης

Γαλλικής Δημοκρατίας μάλλον κουράστηκε, όπως άλλωστε κουράστηκαν και οι Γάλλοι να τρέχουν κάθε τόσο σε δημοψηφίσματα για ψύλλου πήδημα. Τον Ντε Γκολ διαδέχτηκε ο Ζορζ Μπομπιντού που πήρε τις εκλογές του επόμενου Ιουνίου.

Μάιος:

Σε θάνατο καταδικάστηκε στις 21 του μήνα ο Σιρχάν Μπ. Σιρχάν που κρίθηκε ένοχος για τη δολοφονία του Ρόμπερτ Φ. Κένεντι, τον οποίο είχε πυροβολήσει κατά την διάρκεια προεκλογικής εκστρατείας στην Καλιφόρνια τον Ιούνιο του 1968. Αργότερα η ποινή του μετατράπηκε σε ισόβια δεσμά. Νωρίτερα, στις 10 Μαρτίου, ένας άλλος ύποπτος, ο Τζέιμς Ερλ Ρέι, καταδικάστηκε σε 99 χρόνια φυλακή για τον φόνο του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ τον Απρίλιο του 1968. Η οικογένεια του θύματος ποτέ δεν πείστηκε ότι αυτός ήταν ο δολοφόνος.

Ιούνιος:

Πολλαπλά πλήγματα δέχθηκαν οι φαν του σινεμά στις Ηνωμένες Πολιτείες: Στις 8 του μήνα πέθανε ο Αμερικανός Ρόμπερτ Τέιλορ, σταν και ωραίος της οθόνης, πρωταγωνιστής σε πάνω από 70 ταινίες ανάμεσα στις οποίες ο κλασικός «Ιβανόης». Και στις 22, πέθανε η Τζούντι Γκάρλαντ, Αμερικανίδα ηθοποιός και τραγουδίστρια. Έγινε διάσημη με την ερμηνεία της στις ταινίες «Ο Μάγος του Οζ», «Συνάντησέ με στο Σεντ Λούις» και «Ένα αστέρι γεννιέται».

Ιούλιος:

Στην Ισπανία, ο δικτάτορας στρατηγός Φράνκο ονόμασε στις 17 του μήνα τον πρίγκιπα Χουάν Κάρλος πιθανό διάδοχο στην ηγεσία του κράτους ως βασιλιά απόγονο των Βουρβόνων. Η σύζυγός του, πριγκίπισσα Σοφία της Ελλάδας, δεν είχε κώλυμα να γίνει βασίλισσα της Ισπανίας, καθώς παραιτήθηκε από τα δικαιώματά της στον ελληνικό θρόνο, πριν να παντρευτεί τον Ισπανό πρίγκιπα. Η ανακοίνωση του Φράνκο δυσαρέστησε τους Καρλιστές που ήθελαν άλλον για βασιλιά τους.

Αύγουστος:

Πάνω από 400.000 νέοι έζησαν το θρυλικό φεστιβάλ του Γούνστοκ, στο Μπέθελ της Νέας Υόρκης, όπου οι καταρακτώδεις βροχές, η έλλειψη τροφής και νερού και η βρομιά αντιμετωπίστηκαν στωικά, ενώ το LSD βοήθησε τους πιστούς της ροκ να ταξιδέψουν στους κόσμους της ψυχεδέλειας. Το φεστιβάλ ολοκληρώθηκε ειρηνικά, παρά τις απέλπιδες προσπάθειες της CIA να το σαμποτάρει, καθώς κυριάρχησε το σύνθημα των χίπις «Κάντε έρωτα και όχι πόλεμο» με προφανή αναφορά στο Βιετνάμ, όπου συνεχίζεται η αιμορραγία της αμερικανικής στρατευμένης νεολαίας.

Σεπτέμβριος:

Επανάσταση στη Λιβύη ανέτρεψε την 1η του μήνα τον γηραιό βασιλιά Ιντρις. Νέος ηγέτης αναδείχθηκε ο συνταγματάρχης Μαουμάρ Καντάφι. Στις 3 του μήνα, πέθανε σε ηλικία 79 ετών ο Χο Τσι Μινχ. Ψυχή των ανταρτών και πρόεδρος του Βορείου Βιετνάμ από το 1954, ήταν ένας από τους κομμουνιστές ηγέτες που ασκούσαν μεγάλη διεθνή επιρροή. Στις 17, για πρώτη φορά, μια γυναίκα εκλέχθηκε πρόεδρος της συνέλευσης του ΟΗΕ: Η μαύρη εκπρόσωπος της αφρικανικής Λιβερίας Άντζι Μπρουκς.

Οκτώ βριος:

Πρωθυπουργός στη Σουηδία και ηγέτης του Σοσιαλιστικού Δημοκρατικού Κόμματος της χώρας εκλέχθηκε την 1η του μήνα ο Όλαφ Πάλμε. Επρόκειτο να δολοφονηθεί το 1986. Στις 21, ο Βίλι Μπραντ εκλέχθηκε καγκελάριος της Δυτικής Γερμανίας ως ηγέτης του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος (FDP). Επρόκειτο να παραιτηθεί τον Μάιο του 1974, μετά τη σύλληψη στενού συνεργάτη του με την κατηγορία της κατασκοπίας υπέρ της Ανατολικής Γερμανίας.

Νοέμβριος:

Στις 12 του μήνα, ο αμερικανικός στρατός ανακοίνωσε για πρώτη φορά ότι «βρίσκεται στην διαδικασία ανάκρισης του Ουίλιαμ Κάλει», σχετικά με την άγρια σφαγή αμάχων στο βιετναμέζικο χωριό Μάι Λάι, τον Μάρτιο του 1968. Στις 24, ο Ουίλιαμ Κάλει πήρε εντολή να δικαστεί. Βρέθηκε ένοχος και καταδικάστηκε σε ισόβια που αργότερα μετατράπηκε σε εικοσαετή κάθειρξη.

Δεκέμβριος:

Στις 12 του μήνα, η Ελλάδα ανακοίνωσε ότι αποσύρεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης, λίγο πριν το τελευταίο την εκδιώξει, εξαιτίας της χούντας. Στις 22, η Μπερναντέτ Ντέβλιν, ανεξάρτητο μέλος της αγγλικής Βουλής για το Μιντ Όλστερ της Βόρειας Ιρλανδίας, καταδικάστηκε σε φυλάκιση έξι μηνών με την κατηγορία υποκίνησης αναταραχών. Αφέθηκε ελεύθερη μετά από έφεση. Ανήμερα Χριστούγεννα, πέντε γαλλικές κανονιοφόροι, αγορασμένες και πληρωμένες από το Ισραήλ αλλά ακινητοποιημένες στο Χερβούργο εξαιτίας του εμπάργκο που είχε επιβληθεί από τον γαλλικό στρατό, απέπλευσαν

«μυστηριωδώς» για την Χάιφα με ισραηλινό πλήρωμα.

(Έθνος της Κυριακής, 14.11.1999) (τελευταία επεξεργασία, 29.6.2009)